

KIRJALLINEN KYSYMYS 516/2013 vp

Sähköyliherkkyyden luokitteleminen tukeen oikeuttavaksi toimintarajoitteeksi

Eduskunnan puhemiehelle

Sähköyliherkät kärsivät monenlaisista oireista, joihin kuuluu muun muassa ihon polttelua ja pistelyä, sydämen rytmihäiriöitä, hengenahdistusta, lihas- ja nivelkipuja, masennusta sekä erilaisia neurologisia oireita. Monet sähköyliherkkyydestä kärsivät ovat oireiden vuoksi joutuneet luopumaan työstään tai opinnoistaan. Sähköyliherkkyys aiheuttaa paitsi kansantaloudellisia vaikutuksia myös inhimillistä kärsimystä. Esimerkiksi Ruotsissa sähköyliherkkyys on luokiteltu toimintarajoitteeksi, ja siellä sähköyliherkkyydestä kärsivät ihmiset ovat oikeutettuja valtion tukiin. Suomessa sähköyliherkkyyttä ei ole luokiteltu toimintarajoitteeksi.

Sähköyliherkkien asema pitäisi tunnistaa yhteiskunnassa niin, että he saisivat tukea yhteiskunnalta sairastuttuaan. Lisäksi pitäisi huomioida yleisemmin sähkömagneettinen säteily ja siltä suojautuminen. Pitäisi perustaa suoja-alueita, joilla langattomat verkot eivät toimisi ja joissa sähkömagneettista säteilyä olisi mahdollisimman vähän. Valokuituverkko pitäisi saada katta-

vaksi, ja sitä ennen operaattoreilta pitäisi kieltää lankapuhelimien alasajo. Myös kouluissa pitäisi nykyistä paremmin huomioida lasten altistuminen voimakkaalle ja pitkäaikaiselle säteilylle, jota muun muassa langattomaan oppimisympäristöön siirtyminen lisää. Sähköyliherkät tarvitsisivat myös sellaisia vuokra-asuntoja, joissa heidän erityistarpeensa olisi otettu huomioon. Nykyisiltä kunnallisilta vuokra-asuntomarkkinoilta sähköyliherkän on lähes mahdotonta löytää siedettävää asuntoa esimerkiksi tukiasemasäteilyn ja naapurien WLAN-reitittimien vuoksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin asianomainen ministeri aikoo ryhtyä sähköyliherkkyyden luokitteluksi tukeen oikeuttavaksi toimintarajoitteeksi ja sähköyliherkille sopivien vuokra-asuntojen rakentamiseksi?

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2013

Eero Reijonen /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eero Reijosen /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 516/2013 vp:

Mihin toimenpiteisiin asianomainen ministeri aikoo ryhtyä sähköliherkkyyden luokittelemiseksi tukeen oikeuttavaksi toimintarajoitteeksi ja sähköliherkille sopivien vuokra-asuntojen rakentamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sähköliherkkyyttä ja sähkömagneettisten kenttien vaikutusta ihmisen elintoimintoihin on tutkittu ja tutkitaan parhaillaan useissa maissa ja kansainvälisissä yhteistutkimuksissa. Tämänhetkiset tutkimustulokset ovat ristiriitaisia, eikä esitettyjen oireiden ja altistuksen välille ole voitu osoittaa yhteyttä asianmukaisissa tutkimuksissa. Oireet eivät ilmene kontrolloiduissa tutkimuksissa. Ruotsissa on useiden vuosien ajan tehty perusteellisia tutkimuksia, joissa on voitu todeta henkilöiden yleinen herkkyys, mutta ei ole voitu osoittaa altistuksen ja oireilun välille syy-yhteyttä eikä mekanismeja. Ruotsi tunnustaa sähköliherkiksi itseään sanovien voivan olla vajaakuntoisia, mutta ei kuitenkaan tulkitse niin, että oireet johtuisivat sähkömagneettisille kentille altistumisesta.

Matkapuhelinten osalta Säteilyturvakeskus (STUK) pitää järkevänä erityisesti lasten turhan altistumisen välttämistä. WHO on antanut matkapuhelinten säteilylle luokituksen 'mahdollinen syövän aiheuttaja' samalla perusteella kuin esimerkiksi kahville; yksiselitteisiä tutkimustuloksia suuntaan tai toiseen ei ole olemassa.

STUKin suosituksen sanamuoto on: "Matkapuhelinten terveysvaikutuksista ei ole vielä riittävää tutkimustietoa, joten Säteilyturvakeskus suosittelee välttämään turhaa altistumista. Etenkin lasten ja nuorten matkapuhelinkäyttöä on hyvä rajoittaa, koska lasten kehittyvä elimistö on aikuisten elimistöä herkempi ulkoisille haitteikijöille ja elinikäinen altistuminen on pidempi kuin aikuisena matkapuhelimen käytön aloittaneilla". STUKin suositus ei koske matkapuhelintukiasemien aiheuttamaa heikkotasoisista altistumista, koska tällaisen altistumisen haitallisista terveysvaikutuksista ei ole vielä minkäänlaista tieteellistä näyttöä. Sähköliherkkyys ei myöskään lukeudu suosituksen perusteluihin.

Suomi noudattaa muiden maiden tapaan WHO:n ICD-tautiluokitusta. Tautiluokitus antaa nykyisellään luokitusmahdollisuuden tämän oireyhtymän ja taudinkuvan suhteen. Pelkkä luokitusmerkintä ei ole edellytys tai riittävä peruste useimpiin sairauden määrityksiin ja käyttötarkoituksiin kuten sosiaaliturvaa koskeviin ratkaisuihin. Kun hoitavalle lääkärille muodostuu potilaansa oireitten kehityksen, tekemiensä tutkimushavaintojen ja tutkimustulosten perusteella käsitys, että potilas kärsii sähköliherkyydestä, hän voi ja hänen tulee kirjata tämä käsityksensä potilasasiakirjoihin riippumatta siitä onko sairausluokituksessa luokkaa, joka sisältäisi vain tämän sairauden.

Etuuksien myöntäminen sosiaalivakuutusjärjestelmistä edellyttää, että kussakin laissa etuuden saamiseksi säädetty edellytykset täyttyvät. Työkyvyttömyysetuuksien myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että henkilöllä on lääketieteellisesti todettu sairaus ja hänen työkykynsä heikentyminen sairaudesta johtuen voidaan objektiivisesti todeta. Sairausvakuutus-, työeläke-

ja kansaneläke- sekä tapaturmavakuutuslainsäädännössä on omat säännöksensä siitä, milloin henkilöä on pidettävä asianomaisen lain mukaan työkyvyttömänä. Pelkkä sairaus ei yksinään ratkaise oikeutta etuuteen. Myös sähköliherkkyysoireiden perusteella etuutta hakevan henkilön työkyky ja sen mahdollinen heikentyminen sairaudesta johtuen arvioidaan yksilöllisesti.

Henkilöllä on aina oikeus oireenmukaiseen hoitoon julkisen terveydenhuollon palveluissa. Viimeisenä toimeentuloturvan muotona on tarveharkintainen toimeentulotuki. Myös sosiaalihuollon palveluilla tuetaan osatyökykyisten työllisyyttä, toimintakyvyn ylläpitoa ja osallisuutta työelämässä ja yhteiskunnassa.

STM on asettanut ympäristöherkkyystyöryhmän edistämään ja kartoittamaan erilaisia ympäristöherkyyksiin liittyviä kysymyksiä, selkeyttämään käsitteitä ja suunnittelemaan toimia, joilla voidaan parantaa ympäristöherkkien tilannetta. Työryhmä valmistelee parhaillaan kannanottoa koskien ympäristöherkkyksien (mukaan lukien sähköherkkyys) diagnostiikkaa sekä valmistelee ehdotusta hyvän tutkimus- ja hoitokäytännön edistämiseksi terveydenhuollossa. Työryhmän jäsenet edustavat STM:n hallinnonalan asiantuntijalaitoksia sekä ministeriön eri osastoja. Työryhmässä ovat edustettuina Työterveys-

laitos, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Säteilyturvakeskus.

Valtion tuella rakennetaan ja peruskorjataan vuokra-asuntoja, jotka on tarkoitettu kohtuuhintaiseksi asumismuodoksi asuntoa eniten tarvitseville ruokakunnille. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus vastaa tukien myöntämisestä ja valvoo asuntojen rakennussuunnitelmien laatua ja rakennuskustannuksia. Valtion tuella rakennettujen asuntojen on oltava asuttavuudeltaan tarkoituksenmukaisia ja asuinympäristöltään toimivia. Lisäksi turvallinen ja terveellinen asuminen on otettu huomioon muun muassa valtion tuella rakennettuja vuokra-asuntoja koskevissa asukasvalintaohjeissa. Esimerkiksi hakijoita etusijajärjestykseen asetettaessa kiireellisessä asunnontarpeessa voidaan pitää hakijaruokakuntaa, jonka jäsenen pysyvä sairaus tai vamma edellyttää lääkärintodistuksen mukaan terveellisempää tai sopivampaa asuntoa. Toistaiseksi valtion tuella ei ole rakennettu nimenomaan sähköliherkille tarkoitettuja asuntoja. Yleisesti ottaen jollekin tietylle ryhmälle tarkoitettujen vuokra-asuntojen rakentaminen edellyttää ryhmän tarpeiden, laajuuden ja erinäisten muiden seikkojen selvittämistä. On tärkeää, että valtion tuella rakennettavalla vuokra-asuntotuotannolla voidaan vastata kansalaisten perusteltuihin asumistarpeisiin.

Helsingissä 27 päivänä kesäkuuta 2013

Peruspalveluministeri Susanna Huovinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 516/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Eero Reijonen /cent:

Vilka åtgärder tänker den berörda ministern vidta för att överkänslighet mot el ska klassificeras som en funktionsbegränsning som ger rätt till stöd och för att det ska byggas hyresbostäder som lämpar sig för personer som är elöverkänsliga?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Elöverkänslighet och de elektromagnetiska fältens inverkan på människors livsfunktioner är frågor som har studerats och även nu studeras i flera länder och inom flera internationella samstudier. De forskningsrön som finns att tillgå är motstridiga, och man har inte i någon väl genomförd undersökning lyckats visa att det skulle finnas ett samband mellan de presenterade symptomen och exponering. Man har inte lyckats framkalla överkänslighetsreaktioner i vetenskapligt kontrollerade försök. I Sverige har grundlig forskning bedrivits i flera år, och där har man kunnat konstatera en allmän känslighet hos försökspersonerna, men något orsakssamband eller någon mekanism har inte kunnat påvisas mellan exponering och symptom. Sverige erkänner att de som säger sig vara elöverkänsliga kan ha nedsatt funktionsförmåga, men samtidigt tolkas läget där inte så, att det skulle bero på exponering för elektromagnetiska fält.

I fråga om mobiltelefoner anser Strålsäkerhetscentralen (STUK) att man gör klokt i att i synnerhet skydda barnen från onödig exponering.

Världshälsoorganisationen WHO har klassificerat strålningen från mobiltelefoner som "möjlig cancerframkallande för människan" på samma grund som exempelvis kaffe. Några entydiga forskningsresultat finns inte, varken för eller emot en sådan tolkning.

Strålsäkerhetscentralens rekommendation lyder: "Tillsvidare finns inte tillräckligt med forskningsrön om mobiltelefoners hälsoeffekter, varför Strålsäkerhetscentralen rekommenderar att man undviker onödig exponering. Särskilt är det tillrådligt att begränsa barns och ungas användning av mobiltelefon eftersom barnets kropp fortfarande utvecklas och därför är känsligare för yttre skadlig påverkan än vuxnas, och exponeringen under hela livstiden är längre än hos dem som börjar använda mobiltelefon som vuxna". Rekommendationen gäller inte den svaga exponering som orsakas av basstationer, eftersom det ännu inte finns några som helst vetenskapliga belegg för att en sådan exponering skulle vara skadlig för hälsan. Elöverkänslighet ingår inte heller i motiveringen till rekommendationen.

Finland tillämpar i likhet med andra länder WHO:s sjukdomsklassifikation ICD. Klassifikationen ger i sin nuvarande form möjlighet att klassificera syndromet och sjukdomsbilden. Enbart diagnoskoden är inte en förutsättning eller tillräcklig grund för flertalet sjukdomsbestämningar eller syften, såsom beslut om sociala förmåner. När utvecklingen av patientens symptom, undersökningsfynden och undersökningsresultaten ger den behandlande läkaren en uppfattning om att patienten lider av elöverkänslighet kan och ska läkaren redovisa denna uppfattning i patientjournalen oavsett om sjukdomsklassifikationen innehåller en kod för just denna sjukdom.

För att förmåner enligt socialförsäkringssystemet ska beviljas krävs det att stödvillkoren enligt den berörda lagen är uppfyllda. Ett allmänt villkor för förmånerna vid oförmåga att arbeta är att den berörda personen medicinskt konstaterats vara sjuk och att det objektivt kan slås fast att hans eller hennes arbetsförmåga är nedsatt till följd av sjukdomen. Lagstiftningen om sjukförsäkringar, arbetspensioner, folkpension respektive olycksfallsförsäkringar har alla egna bestämmelser om när en person ska anses vara oförmögen att arbeta enligt just den lagen. En sjukdom räcker inte i sig för att ge rätt till en förmån. Också i fråga om elöverkänslighet sker det en individuell bedömning av den sökandes arbetsförmåga och dess eventuella nedsatthet till följd av sjukdom.

Alla har rätt till symptomatisk behandling inom den offentliga hälso- och sjukvården. Den form av utkomstskydd som i sista hand erbjuds är behovsprövat utkomststöd. Också socialvården stöder sysselsättning, upprätthållande av funktionsförmåga och delaktighet i arbetslivet och samhället för de partiellt arbetsföra.

Social- och hälsovårdsministeriet har tillsatt en miljö känslighetsarbetsgrupp för att främja och kartlägga frågor i samband med miljö känslighet, reda ut begreppen och planera åtgärder som kan förbättra de miljö känsligas situation. Arbetsgruppen håller på att ta fram en ståndpunkt i fråga om diagnostiken för miljö känslighet (inklusive elkänslighet) och ska utarbeta ett förslag till främjande av god undersöknings- och vårdpraxis

inom hälso- och sjukvården. Medlemmarna i arbetsgruppen företräder bl.a. expertmyndigheter inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde och olika avdelningar inom ministeriet. Arbetsgruppen har företrädare för Arbetshälsoinstitutet, Institutet för hälsa och välfärd och Strålsäkerhetscentralen.

Hyresbostäder som är avsedda att vara en boendeform till skäligt pris för de mest behövande hushållen både byggs och byggs om med statligt stöd. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet svarar för beviljande av stödet och övervakar byggplanskvaliteten och byggkostnaderna. Bostäder som byggs med statligt stöd ska vara ändamålsenliga för boende och funktionella med tanke på boendemiljön. Dessutom beaktar anvisningarna för val av boende till hyresbostäder som byggs med statligt stöd att bostäderna ska vara säkra och sunda. Exempelvis kan ett sådant hushåll få företrädesrätt när sökande med brådskande behov ska rangordnas där en av medlemmarna har en kronisk sjukdom eller bestående skada som enligt ett läkarutlåtande kräver en mer sund eller lämplig bostad. Tills vidare har inga bostäder uttryckligen avsedda för elöverkänsliga byggs med statligt stöd. Allmänt taget kräver byggande av hyresbostäder för en viss grupp att man utreder vad gruppen behöver, hur stor den är och även vissa andra omständigheter. Det är viktigt att den statligt stödda produktionen av hyresbostäder kan svara mot medborgarnas motiverade bostadsbehov.

Helsingfors den 27 juni 2013

Omsorgsminister Susanna Huovinen